

Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác phân luồng học sinh gắn với giáo dục nghề nghiệp

Bùi Thị Yến

Phòng Nghiên cứu khoa học và Hợp tác quốc tế

Ngày 14/5/2018, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định số 522/QĐ-TTg về việc Phê duyệt Đề án *"Giáo dục hướng nghiệp và định hướng phân luồng học sinh trong giáo dục phổ thông giai đoạn 2018 - 2025"*. Mục tiêu của Đề án này là tạo bước đột phá về chất lượng giáo dục hướng nghiệp trong giáo dục phổ thông, góp phần chuyển biến mạnh mẽ công tác phân luồng học sinh sau trung học cơ sở và trung học phổ thông vào học các trình độ giáo dục nghề nghiệp (GDNN) phù hợp với yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của đất nước và địa phương, đáp ứng nhu cầu nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực quốc gia, hội nhập khu vực và quốc tế. Quyết định này đã hướng dẫn rất rõ về đối tượng phân luồng và mục tiêu cụ thể được đặt ra. Như vậy theo Quyết định thì 40% học sinh tốt nghiệp lớp 9 sẽ “bẻ lái” vào trường nghề và gần một nửa học sinh tốt nghiệp cấp 3 “quay xe” trước cổng trường đại học. Quả thật đây là một mục tiêu thực sự quyết liệt, từ những con số trên đề án đối chiếu với những gì thực tế đã đạt được trong những năm qua thì không khó để nhận ra quá trình “phân luồng trên giấy” và phân luồng ngoài thực tế vẫn còn một khoảng cách khá rộng cần phải lấp đầy.

Thực tế, việc phân luồng học sinh chưa đạt mục tiêu đề ra vì 5 lý do sau:

Một là, công tác tuyên truyền, nghiên cứu, khảo sát, đánh giá nhu cầu thị trường việc làm chưa được quan tâm đúng mức. Thông tin về lợi ích của phân luồng và GDNN chưa đến được với đông đảo học sinh, phụ huynh; thiếu khảo sát, nghiên cứu về nhu cầu thực tế của xã hội, thị trường lao động để có định hướng phân luồng phù hợp nên nhiều mã ngành, cơ cấu ngành nghề đào tạo chưa phù hợp với nhu cầu việc làm mà thị trường cần.

Hai là, ở nước ta, tâm lý chạy theo bằng cấp còn nặng nề. Văn hóa “khoa bảng”, “bằng cấp” đã ăn sâu vào tiềm thức của mọi người dân; mọi phụ huynh học sinh đều mong muốn con, em mình vào học để có tấm bằng đại học, thậm chí muốn có bằng cấp cao hơn nữa; ngược lại không muốn con, em mình vào học các trường thuộc hệ thống GDNN. Văn hóa đó không dễ để một sớm một chiều có thể thay đổi.

Ba là, nhiều địa phương coi việc phân luồng học sinh là nhiệm vụ của ngành giáo dục, chưa có sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị. Một số cơ sở giáo dục thực hiện phân luồng cực đoan, cứng nhắc dẫn đến sự đồng thuận không cao của phụ huynh và học sinh.

Bốn là, các cơ sở GDNN chưa đủ sức hấp dẫn để thu hút học sinh tham gia học vì cơ sở vật chất không được đầu tư đồng bộ; đội ngũ giáo viên cơ hữu không bảo đảm; tốt nghiệp trình độ sơ cấp và trung cấp nghề không có nhiều cơ hội kiếm được việc làm tốt...

Năm là, việc phối hợp giữa các trường phổ thông, doanh nghiệp và các cơ sở đào tạo GDNN còn thiếu chặt chẽ, chưa tạo được môi trường thuận lợi cho học sinh học tập và thực hành.

Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác phân luồng học sinh

Làm tốt công tác phân luồng không chỉ mang lại cho xã hội nguồn nhân lực phục vụ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước mà còn giúp học sinh và gia đình tiết kiệm nhiều thời gian, tiền bạc và công sức khi khả năng học tập của các em không đáp ứng được theo nội dung, chương trình giáo dục phổ thông. Bên cạnh đó, hiện nay chính sách miễn học phí cho học sinh tốt nghiệp THCS tham gia học nghề là chính sách rất ưu việt, có lợi cho các em học sinh THCS có học lực trung bình và yếu không có khả năng học tiếp để thi đại học. Để công tác phân luồng học sinh tốt, cần thực hiện đồng bộ các giải pháp sau:

Thứ nhất, tăng cường các chính sách quốc gia đối với người lao động có trình độ GDNN. Nhà nước cần nghiên cứu, đổi mới các chế độ, chính sách về lao động, việc làm, chính sách lương và các chính sách khác đối với người lao động có trình độ GDNN để đảm bảo cuộc sống vật chất và tinh thần, chính sách tôn vinh, khuyến khích, đãi ngộ và động viên họ yên tâm gắn bó và cống hiến với nghề nghiệp đã chọn.

Thứ hai, huy động sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị tại địa phương với công tác phân luồng. Đẩy mạnh, đổi mới công tác tuyên truyền để nâng cao nhận thức đối với phụ huynh và học sinh về công tác này. Tổ chức ngày hội tư vấn hướng nghiệp, các buổi giao lưu với chuyên gia, doanh nhân và sử dụng các phương tiện hiện đại để học sinh tìm hiểu về thế giới nghề nghiệp.

Thứ ba, phát triển chương trình dạy nghề gắn với nhu cầu thị trường lao động, bao gồm cả kỹ năng cứng và kỹ năng mềm, phù hợp với xu hướng công nghệ. Nâng cao chất lượng đào tạo ở các cơ sở GDNN từ sơ cấp đến trung cấp, cao đẳng; gắn đào tạo với việc làm, đáp ứng nhu cầu của các doanh nghiệp, nâng tầm thương hiệu của các cơ sở GDNN.

Thứ tư, tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học, phòng học, nâng cao trình độ đội ngũ giáo viên, ... ở các cơ sở GDNN. Đó là cơ sở để nâng cao chất lượng đào tạo, nâng tầm vị thế của cơ sở dạy nghề.

Thứ năm, tăng cường hợp tác doanh nghiệp, để doanh nghiệp tham gia xây dựng chương trình đào tạo, giới thiệu việc làm và thực tập cho học sinh, học viên sau tốt nghiệp, đảm bảo đầu ra đáp ứng yêu cầu của xã hội.

Thứ sáu, các trường phổ thông cần đánh giá đúng năng lực học tập của học trò bằng cách cho điểm đúng, không chạy theo bệnh thành tích. Nếu trường nào tỉ lệ đỗ vào lớp 10 thấp nhưng điểm tổng kết năm học có tỉ lệ điểm giỏi quá nhiều thì cần có biện pháp xử lý.

Công tác phân luồng học sinh còn nhiều hạn chế và chưa đạt được kết quả như Quyết định 522 của Chính phủ, xuất phát từ nhiều nguyên nhân khác nhau, trong đó có những nguyên nhân chủ quan của ngành GD&ĐT và những nguyên nhân khách quan. Để thực hiện thành

công và hiệu quả phân luồng học sinh gắn với GDNN, trước hết đòi hỏi phải thay đổi nhận thức của cộng đồng, xã hội, của mọi người dân, của chính bản thân HS và phụ huynh học sinh về nghề nghiệp và GDNN; kết hợp giữa các giải pháp chính sách, giải pháp can thiệp và điều tiết của nhà nước, cùng với các giải pháp trực tiếp của các cơ sở giáo dục, đào tạo và cơ sở sử dụng nhân lực sau đào tạo; sự điều tiết một cách tự nhiên của thị trường lao động và việc làm, thế giới nghề nghiệp. Để thực hiện thành công phân luồng học sinh đòi hỏi sự nỗ lực không chỉ của ngành GD&ĐT mà của tất cả các cấp, các ngành, các địa phương và của toàn xã hội./.

Tài liệu tham khảo

1. Quyết định số 522/QĐ-TTg ngày 14/5/2018 của Thủ tướng Chính phủ về việc Phê duyệt Đề án *"Giáo dục hướng nghiệp và định hướng phân luồng học sinh trong giáo dục phổ thông giai đoạn 2018 - 2025"*.
2. <https://baohungyen.vn>.> chú trọng công tác phân luồng học sinh sau THCS.
3. <https://tapchigiaoduc.edu.vn>.> Phân luồng học sinh sau THCS cần có sự quan tâm của toàn xã hội.